

Diskusija po filmu *On behalf of the living*: leva Laucina ter avtorji Ton Otto, Christian Suhr in Gary Kildea (foto: Manca Filak, 25. 8. 2023, Univerza v Københavnu).

Lisbet Høltedahl: predstavitev knjige *Mainé-Soróa*, vizualnega dnevnika fotografij in risb s terenskega dela v Nigru leta 1970 (foto: Manca Filak, 25. 8. 2023, Kopenhagen Cinemateket).

»DEF NA DANSKEM«: SESTANEK MREŽE CAFFE IN MEDNARODNI FESTIVAL ETNOGRAFSKEGA FILMA NAFA 2023 København, Danska, 23.–26. avgust 2023

Slovenski festival Dnevi etnografskega filma, ki ga organizirata Slovensko etnološko društvo in Inštitut za slovensko narodopisje pri ZRC SAZU, je del mednarodne mreže Koordinacija festivalov antropološkega filma v Evropi (*Coordinating Anthropological Film Festivals in Europe* – CAFFE), ki stremi k tekočemu sodelovanju in komunikaciji med obstoječimi festivali etnografskega filma v Evropi. Trenutno je v mreži aktivnih sedemnajst festivalov. Srečanja organizatorjev navadno potekajo v okviru Evropskega združenja socialnih antropologov (EASA) ali med kakšnim od festivalov znotraj mreže. Drugi letošnji sestanek mreže je potekal dan pred začetkom mednarodnega filmskega festivala Nordijske zveze antropološkega filma (*Nordic Anthropological Film Association* – NAFA), ki je potekal v Københavnu. Najstarejši mednarodni festival (in znanstvena konferenca) etnografskega filma zveze NAFA poteka že od konca 70. let prejšnjega stoletja. NAFA kot mednarodna zveza vizualnih antropologov deluje tudi kot arhiv filmov, digitalna zbirka filmov, dostopnih na spletu in glasilo, ureja pa tudi prosto dostopno recenzirano publikacijo *JAF – Journal of Anthropological Films*.

Vsi festivali znotraj mreže se na tak ali drugačen način identificirajo s področjem vizualne antropologije in etnografskega filma, a so si med seboj zelo različni. Na nek način ravno manko definicije etnografskega filma daje določeno svobodo programom oz. organizatorjem, ki so v

vlogi reševalcev inherentne napetosti, značilne za tovrstne dogodke, tj. napetosti med pričakovanji vede (med kritiko reprezentacije in znanstvenimi diskurzi), pričakovanji občinstva (med iskanjem »privlačnih« tematik) in tem, kar »zmore« program festivala (med usklajevanjem prizorišča, časovnih zmožnosti ter avtorjev in avtoric). V tem smislu je organizator festivala primoran sprejeti pomembno odločitev v okviru dogodka, ki zajema številne (tudi zelo konkretne) vsebine, pri čemer filmski program deluje kot zgodba, predstavljena občinstvu. Kakšna je bila torej letošnja zgodba festivala zveze NAFA?

Celodnevni program festivala je bil razdeljen na dva dela. Dopoldanski, omejen na razmeroma »klasične« etnografske ali raziskovalne filme (in teme) sicer pomembnih imen s področja vizualne antropologije, je potekal v prostorih Univerze v Københavnu (v t. i. etnografski raziskovalnici). Popoldanski, zamejen s kinematografskimi dokumentarnimi filmi antropologov in filmarjev, je potekal v prostorih tamkajšnje kinoteke Copenhagen Cinemateket. Predvajanih je bilo skupno 17 filmov, na njih pa je bila prisotna večina avtorjev oziroma avtoric. Program letošnjega festivala razkriva, da imajo filmi domače (tj. skandinavske) produkcije še vedno prednost, ravno tako študentski filmi z magistrskega programa na Univerzi v Tromsu. Kot mnogi drugi festivali v mreži se tudi NAFA sooča z določeno vrsto napetosti med »klasičnimi« etnografskimi

* Manca Filak, mag. etnologije in kulturne antropologije, mlada raziskovalka, ZRC SAZU, Inštitut za slovensko narodopisje; manca.filak@zrc-sazu.si.

ali raziskovalnimi prikazi antropologov in antropologinj ter refleksivnimi in osebnimi pripovedmi, ki prepletajo različne načine reprezentacije in poudarjajo avtorjev, avtoričin pogled na tematiko. Večina letošnjih filmov programa je bila osebnih pripovedi, pri čemer je šlo pogosto za raziskovanje družinskih korenin avtorice ali avtorja filma ter preizpraševanja družinskih odnosov in identitete. Filmi, ki mi bodo ostali v spominu, so *Family Subsistence in the Hills of Hamar. We are guests of Shawa* (»Družinsko preživetje v hribih plemena Hamar: Smo gostje Shawe«; Jean Lydall, Kaira Strecker, 2019), etnografski film o preživitvenih strategijah hamarske družine v Etiopiji; *An Indian Love Story* (»Indijska ljubezenska zgodba«; Dipesh Kharel, Frode Storaas, 2023) o dogovorjenih porokah in ljubezni med kastami v Indiji; *Duende* (Lucia Barrenetxea Lopez, 2022), senzoričen prikaz velikonočne procesije v Granadi; ter *Light Upon Light* (»Svetloba na svetlobi«; Christian Suhr; 2022), ki raziskuje koncept svetlobe v mističnih tradicijah islama v Egiptu. Pri slednjem gre za izredno kompleksen vpogled v verovanja in verske prakse islama, ne le observacijsko in participatorno, ampak tudi skozi avtorjeva preizpraševanja, pomisleke in intimne uvide.

V primerjavi s festivalom NAFA 2019 v Romuniji, ki sva se ga z Žigo Goriškom udeležila tudi kot avtorja filma, je bilo na letošnjem dogodku manj intenzivnih diskusij po projekcijah, ki so sicer ključnega pomena za kontekstualizacijo in boljše razumevanje filmov. Razprave po filmih so redkeje presegle klasična vprašanja o ozadju nastanka filma ali raziskave. Bilo je tudi manj kritičnih premislekov ali prepriševanj s strani občinstva, čeprav so bili prisotni številni avtorji in avtorice s področja vizualne antropologije. Eden izmed razlogov je verjetno tudi v pomanjkanju časa med projekcijami. Razprave so se zato nadaljevale med neformalnim druženjem med in po projekcijah, kar nakazuje na drugo pomembno lastnost tovrstnih dogodkov, tj. mreženje. Filmski festivali so namreč dogodki, kjer prihaja do srečevanja, izmenjave in mreženja med občinstvom, avtorji in avtoricami ter organizatorji drugih festivalov, ki pomagajo naslavljaliti dileme, vprašanja in izkušnje, s katerimi se srečujemo v kontekstu etnografskega filma, vizualne etnografije in filmskih festivalov.

